

ตะกร้อ : จากการละเล่นพื้นบ้านสู่กีฬาสากล

Takraw: From Folk Game to the International Sport

กฤษฎา พุ่มพิน¹ และศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์²

Kritchaya Poompin¹ and Suppawan Vongsrangsap²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10240

¹Faculty of Education Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

²Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom, Thailand

¹Email: kritchaya.p@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9207-6804>

²Email: suppawan.v@ku.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-1133-6083>

Received 24/02/2023

Revised 09/03/2023

Accepted 20/03/2023

บทคัดย่อ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน กีฬาตะกร้อได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้แพร่หลายสู่สายตาชาวโลกจากการละเล่นพื้นบ้านเป็นกีฬาสากล ซึ่งมีความสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ได้รวบรวมข้อมูลเรียบเรียงเนื้อหาและเหตุการณ์เรียงลำดับตั้งแต่การศึกษาค้นพบหลักฐานเกี่ยวข้องกับตะกร้อในยุคสมัยดึกดำบรรพ์ ยุคสมัยกรุงสุโขทัย ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา และยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบันกีฬาตะกร้อมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งรายการแข่งขัน และประเภทการแข่งขัน ชนิดกีฬาตะกร้อแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ประเภทเซปักตะกร้อ และประเภทตะกร้อลีลาที่มีท่าทางงดงามประกอบการเล่นส่วนใหญ่เตะไม่ให้ตกพื้น โดยมีรูปแบบ วิธีการเล่นแตกต่างกัน โดยประเภทเซปักตะกร้อเป็นการเล่นตะกร้อที่มีตาข่าย แบ่งแดนฝ่ายรุกฝ่ายรับ ได้แก่ เซปักตะกร้อทีมเดี่ยว ทีมชุด ทีมชุดคู่ ตะกร้อคู่ ตะกร้อชายหาดทีมชุด ตะกร้อชายหาดทีมเดี่ยว และตะกร้อคอร์ต (ตะกร้อเล่น 4 คน) ส่วนประเภทตะกร้อลีลา หมายถึง การเล่นตะกร้อที่มีท่าทางประกอบการให้คะแนน ได้แก่ ตะกร้อลอดห่วงไทย (กติกาไทยเดิม) ตะกร้อลอดห่วงสากล ตะกร้อซิงลง และตะกร้อวง ได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนวิธีการเล่นตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน สำหรับตะกร้อในมิติของการเป็นกีฬาสากลนั้น คือ การที่กีฬาตะกร้อได้รับการยอมรับในต่างประเทศและมีการแข่งขันระดับนานาชาติภายใต้การบริหารงานของสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติที่มีประเทศสมาชิกและมีกติกาสากลฉบับเดียวกันซึ่งในอนาคตอาจมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเล่นให้เป็นที่ยอมรับ และผลักดันกีฬาตะกร้อสู่การเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกต่อไป

คำสำคัญ: การละเล่นพื้นบ้าน; กีฬาสากล; ตะกร้อ

Abstract

From past to present, Takraw evolution has been developed continuously and is also well-known as an international sport instead of folk game. According to several pieces of evidence, It is a sport that has existed throughout Thai history since the Prehistoric era, the Sukhothai era, the

Ayutthaya era and the Rattanakosin era, and modern history. Nowadays, Takraw has developed into many tournaments and competition styles. Takraw is mainly divided into two types as Sepak-takraw and Rhythmic Sepak-takraw. Rhythmic Sepak-takraw is an aesthetic type of Takraw. Players need to show their skills as well as a variety of playing styles. The ball is not allowed to fall. Sepak-takraw is a competitive type of Takraw. It is played with a net which is divided into the defensive and offensive side. Sepak-takraw competition consists of Men and Women Single Regu, Men and Women Team, Men and Women Double, Beach Takraw, Beach Team, Beach Single Regu, Men and Women Quad (4 people). While the rhythmic Sepak-Takraw player is required to show the right styles to earn the point. Rhythmic Sepak-Takraw competition consists of Hoop Takraw (Traditional Thai rules), International Hoop Takraw, Chinlone Takraw, and Sepak-takraw Circle Game Rules and Regulations. As Takraw is getting its place as an international sport, it needs to continuously develop its rule and competition styles. The International Takraw Association should develop an international rule as the international tournaments need an acceptable regulation. This is the first step to Olympic game.

Keywords: Folk Game; The International Sport; Takraw

บทนำ

กีฬา "ตะกร้อ" (Takraw) เป็นกีฬาที่มีระเบียบ กฎ กติกาการแข่งขันโดยการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเล่นตะกร้อเป็นการละเล่นเหมือนศิลปะพื้นฐานของการต่อสู้ป้องกันตัว เข้า คอก เตะ ไหล่ ใช้อวัยวะเกือบทุกส่วนของร่างกายได้ค่อนข้างครบมีการใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวหลายส่วน ส่งเสริมระบบกลไก ประสาท ไหวพริบ ปฏิภาณตอบสนองและการรับรู้ ทั้งยังให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินส่วนบุคคล และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่แสดงให้เห็นถึงศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย นับเป็นรับมรดกที่มีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน โดยกีฬาตะกร้อมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้รับความนิยมแพร่หลาย ซึ่งสอดคล้องกันกับประวัติศาสตร์ (บุญยงค์ เกศเทศ, 2547: 29) สำหรับประเทศไทยถือว่าเป็นแนวหน้าทางด้านกีฬาตะกร้อในการจัดการแข่งขันตะกร้อชิงแชมป์โลก เป็นรายการแข่งขันที่มีการจัดการแข่งขันทุกปียกเว้นปี พ.ศ. 2563 และปี พ.ศ.2564 ที่ไม่สามารถจัดการแข่งขันได้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ฝ่ายจัดจึงได้เลื่อนการแข่งขันออกไป

สำหรับทางด้านการศึกษานั้นกีฬาตะกร้อได้เป็นกิจกรรมและการเรียนการสอนในหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (ทั้งในวิชาชีพรูและวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป) ตัวอย่างเช่นในปัจจุบันหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาตะกร้อ (GAS3504) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติความเป็นมา หลักการฝึกทักษะพื้นฐาน ตะกร้อวง ตะกร้อลอดห่วง เซปักตะกร้อ กติกาและการเป็นผู้ตัดสินโดยเน้นประเภทเซปักตะกร้อหรือตะกร้อข้ามตาข่าย ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา (กฤษฎา พุ่มพิน, 2565)

ปัจจุบันนี้ได้มีการจัดตั้งสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการส่งเสริม และสนับสนุนในการพัฒนาตะกร้อในประเทศไทยขึ้น และยังได้มีการจัดตั้งสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย และสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติขึ้น ทำหน้าที่ควบคุมและเผยแพร่กีฬาตะกร้อให้แพร่หลายยิ่งขึ้นไปทั่วโลก (สมชาย ยิ้มน้อย, 2535) จุดเริ่มต้นของรายการแข่งขันตะกร้อนานาชาติชิงถ้วยของสมาคมตะกร้อกีฬาไทยใน พระบรมราชูปถัมภ์ใช้ชื่อการแข่งขันว่า เซปักตะกร้อ ทำการแข่งขันที่จังหวัดนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2525 (อุทัย สงวนพงศ์, 2549) ได้มีการจัดการแข่งขันต่อมาจนถึงปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 30 ประเทศมาจาก 3 ทวีป แสดงให้เห็นถึงกีฬาตะกร้อได้รับการเผยแพร่จากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ นิยมเล่นกีฬาตะกร้อสู่นานาประเทศ มีการปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบวิธีการเล่น เพิ่มประเภทในการชิงชัย ปรับเปลี่ยนกติกาการแข่งขัน สู่สากลจนเป็นที่ยอมรับจากกีฬาพื้นบ้าน เป็นตำนานของนักกีฬาและผู้ที่มีใจรัก กีฬาตะกร้อหลาย ๆ ท่าน จึงเป็นกีฬาที่อยู่คู่คนไทยมาช้านาน

จากความสำคัญของกีฬาตะกร้อที่มีต่อแวดวงการศึกษาและวงการศึกษาลดจนมิติอื่น ๆ ในสังคมไทย ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของตะกร้อตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มของกีฬาตะกร้อในมิติของกีฬาสากล เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจได้ศึกษาและ เป็นแหล่งข้อมูลในการนำไปใช้ประกอบการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านกีฬาตะกร้อ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ เนื้อหาจากบทความสำหรับการทำวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อได้ โดยวัตถุประสงค์ของบทความมีดังนี้ (1) เพื่อนำเสนอวิวัฒนาการของกีฬาตะกร้อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ (2) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของกีฬา ตะกร้อในยุคอนาคต สำหรับขอบข่ายของการนำเสนอเนื้อหาในบทความเกี่ยวกับวิวัฒนาการของกีฬาตะกร้อ มี 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) กีฬาตะกร้อในอดีต (2) กีฬาตะกร้อในยุคปัจจุบัน และ (3) กีฬาตะกร้อในยุคอนาคต และ (4) บทสรุป รายละเอียด ดังต่อไปนี้

วิวัฒนาการของกีฬาตะกร้อ

จากการค้นคว้าหาหลักฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดการกีฬาตะกร้อในอดีตนั้น ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ อย่างชัดเจนว่ากีฬาตะกร้อนั้นกำเนิดจากที่ใด จากการเล่นเพื่อความสนุกสนานสู่การแข่งขันกีฬาชิงความเป็น เลิศก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นกีฬาอาชีพ จากอดีตถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ากีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่มีการเรียนสอน ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งรายการแข่งขันและประเภทการแข่งขันตามยุค สมัยที่ค้นพบตาม หลักฐานเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ได้รวบรวมข้อมูลแบ่งตามยุคสมัย จึงเรียบเรียงเนื้อหา และลำดับเหตุการณ์วิวัฒนาการกีฬาตะกร้อตั้งแต่เริ่มแรกตามประวัติศาสตร์ชาติไทยมีรายละเอียด ดังนี้ (สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยรับรองโดยสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ. 2551)

1. กีฬาตะกร้อในอดีต

1.1 ยุคสมัยดึกดำบรรพ์

ในการศึกษาข้อมูลตามเก่าแก่ครั้งดึกดำบรรพ์สามารถสืบพบได้จากหลักฐานทางธรณีวิทยา ตั้งแต่ โบราณกาลตะกร้อในสมัยโบราณนั้นประเทศไทยเรามีกฎหมายและ วิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการ นำเอานกโทษใส่ลงไปในสิ่งกลม ๆ ที่สานด้วยหวาย ให้ข้างเตะ จึงเป็นที่มาข้างเตะได้ แล้วทำไมคนจึงจะเตะ ไม่ได้ ในช่วงยุคสุโขทัยภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และวิธีการดำเนินชีวิต สนับสนุนความเป็นมา และประวัติ

ของตะกร้อ คือ ประเทศของเราอุดมไปด้วยไม้ไผ่ และคนไทยนิยมนำเอา หวายมาสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ในการดำรงชีวิตรวมถึงเป็นอุปกรณ์การเล่นพื้นบ้าน ประเภทกีฬาตะกร้อใช้เท้าและส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเล่นเป็นท่าทางประกอบการเล่น ในการได้คะแนนมีความท้าทายความสามารถของผู้เล่น ในการเล่นท่ายากพลิกเพลง เป็นเสน่ห์ของการเล่นกีฬาตะกร้อ

1.2 ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา

ปิยศักดิ์ มุทาลัย (2550: 8 อ้างถึงใน สหพันธ์ตะกร้อเอเชีย) ได้กล่าวถึง กีฬาตะกร้อในประเทศไทย ได้เขียนเป็นเอกสารบทความรวบรวมประวัติกีฬาตะกร้อได้กล่าวว่า เมื่อบรรพกาลว่า ปี พ.ศ. 2133-2149 (ค.ศ. 1590-1606) ประเทศไทย เดิมชื่อ "ประเทศสยาม" เมื่อครั้ง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในยุคสมัย กรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองหลวง คนไทยหรือคนสยาม มีการเริ่มเล่นตะกร้อที่ทำด้วยหวาย ซึ่งเป็นการเล่น ตะกร้อวงล้อมวงโยนเล่นกันด้วยมือ หรือก็เตะรับกันด้วยเท้าถือว่าเป็นการออกกำลังกายผ่อนคลายความตึงเครียด เพิ่มความสนุกสนาน ในยามเว้นว่างจากศึกสงคราม ลูกตะกร้อ มาจากเครื่องจักสานด้วยหวายที่ทางการใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดให้อยู่ในลูกตะกร้อจักสาน ขนาดใหญ่ ใส่ไม้ท่อนไว้ข้างในให้ข้างเตะเล่นเพื่อเป็นการลงโทษอย่างรุนแรง แล้วเหตุไฉน จึงจะสานให้คนเตะเล่นไม่ได้

ปี พ.ศ. 2199-2231 (ค.ศ. 1656-1688) มีหลักฐานพอจะอ้างอิงได้ว่า ในสมัย "สมเด็จพระนารายณ์มหาราช" ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในยุคสมัย กรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองหลวง มีคณะสอนศาสนาชาว "ฝรั่งเศส" มาพำนักในกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2205 (22 August 1662) มีการสร้างวัดนักบุญยอเซฟนิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งมีบันทึกของ "บาทหลวง เดรียง โลเนย์" ว่าชาวสยามชอบเล่นตะกร้อกันมาก

ปี พ.ศ. 2310 สมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ รัชกาลที่ 33 พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา จนประเทศไทยเสียกรุงครั้งที่2 ได้ตั้งค่ายที่โพธิ์สามต้น ช่วงพักพ้อมมีการเล่นตะกร้อ ในที่พักเรียกตะกร้อว่า ชินลง (Chilon)

ยุคสมัยกรุงธนบุรี ปี พ.ศ. 2315 (ค.ศ. 1771) ซึ่งเป็นตอนต้นแห่งยุคสมัย "กรุงธนบุรี" เป็นเมืองหลวง ได้มีชาวฝรั่งเศสชื่อ "นายฟรังซัว อังรี ตูระแปง" ได้บันทึกในหนังสือชื่อ "HISTOIRE DU ROYAUME DE SIAM" พิมพ์ที่ "กรุงปารีส" ระบุว่า "ชาวสยาม" ชอบเล่นตะกร้อในยามว่าง

1.3 ยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2507: 11) ได้กล่าวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นต้น มาเรามีวิชาการสอนกระบี่กระบอง มวย ส่วนการเล่นอย่างอื่น เช่น ตะกร้อ วัว (วัววัว) การ เล่นนิทานนิยมนามาก เช่นนิทานชาดก นิทานปรัมปรา นิทานอีสป นิทานศรีธนญชัย อิเหนา เป็นต้น ในรัชกาลต้น ๆ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีกวีมากมายหลายท่านรวมทั้งเจ้าแผ่นดินด้วย การแต่งหนังสือประเภทต่าง ๆ มากมายบทละครและการแสดงละครก็เกิดขึ้นในพระราชวัง จะเห็นได้ว่าคนไทยใช้เวลาว่างของตนเองไปในทางอ่านหนังสือและการละคร ส่วนในยามศึกสงคราม ก็ต้องฝึกหัดการใช้อาวุธ กระบี่กระบอง ไม้สั้น เป็นต้น ส่วนมวยเป็นนันทนาการ ที่ขึ้นหน้าขึ้นตาและเจริญมากในสมัยนั้น "ตะกร้อก็เป็นที่ยอดนิยมของคนไทย" เช่นกัน จะเห็นได้ว่าตะกร้อเป็นการเล่นอย่างสนุกสนานเป็นกิจกรรมนันทนาการ นิยมเล่นในงานตรุษสงกรานต์ และเทศกาลประจำท้องถิ่น ตามหลักฐาน ในแต่ละช่วงยุคสมัย ดังนี้

ปี พ.ศ. 2352-2366 (ค.ศ.1809-1823) ในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง สังข์ทองมีบทร้อย ถ้อยความเกี่ยวพันถึงกีฬาตะกร้อ และอิเหนา "ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ตอนบุษบาเสี่ยงเทียนที่เขาวีลิศมาหรา บรรดาเสนาข้าราชการทหาร ซึ่งได้ พักผ่อนโดยร่วมกันเล่นตะกร้อวง ความว่า

บัดนั้น	เสนากิตาหยันน้อยใหญ่
บรรดาที่ตามเสด็จไป	อยู่ในหน้าวิหารลานวัด
บ้างตั้งวงลงเตะตะกร้อเล่น	เพลายืนแตรมโหรีสงัด
ปะเตะได้คู่กันสนั่นทัด	บ้างถนัดเข้าเคาะเป็นนาคู
ที่หนุ่มหนุ่มคะนองเล่นจ้องเตะ	สรวลเสเฮฮาขึ้นซี้คู่
บ้างร่าอย่างขวามลายู	เป็นเหล่าเหล่าเล่นอยู่บนคิริฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อิเหนา (2514) ได้กล่าวถึง การเล่นตะกร้อ แต่เดิมในสมัยก่อนเป็นการเล่นเตะเลี้ยงเพียงไม่ให้ตกดินแต่ต่อมาได้พลิกแพลงใช้ศอก ใช้ไหล่ และศีรษะ มีลูกหลัง ลูกไขว้ เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นตะกร้อลอดบ่วงและตะกร้อข้ามตาข่าย

ปี พ.ศ. 2366-2394 (ค.ศ.1823-1851) โกสินทร์ วิสุทธ์ศรี (2552: 2) ได้กล่าวถึง ยุคสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ได้พบบทกวีเรื่อง "นิราศสุพรรณ" ซึ่งกวีเอกแห่งรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2384 (ค.ศ. 1841) ได้ กล่าวถึงการเตะตะกร้อวงของพระวออย่างน่าฟัง ความว่า

ตะวันเย็นเห็นพระพร้อม	ล้อมวง
ตีปะเตะตะกร้อตรง	คู่ได้
สมภารท่านก็ลง	เล่นสนุก ชลุกแฮ
เข้าคางต่างอวดไอ้	อกให้ใจหาย

ตามบทความที่ได้กล่าวเป็นบทกวีสะท้อนให้เห็นว่าการเล่นตะกร้อเป็นการเล่นใน เวลาวางจากภารกิจ ด้วยความสนุกสนานเป็นกีฬาไทยที่เล่นกันอย่างแพร่หลายมานานนับ ศตวรรษ ไม่ว่าจะเป็นในชนบท วัด ค่ายทหาร และชานเมือง มีการเล่นตะกร้อเล่นได้ทุกเพศ ทุกวัย เนื่องจากเป็นกีฬาที่มีอุปกรณ์การเล่นง่าย สถานที่ก็ทั่วไพลานกลางแจ้ง ด้วยเหตุผล หรือข้ออ้างที่กล่าวมาทั้งหลายทั้งปวง ย่อมถือเป็นพยานหลักฐานได้ว่า "คนสยามหรือคนไทย" ได้เล่นตะกร้อ มาเป็นเวลาช้านานแล้วและพัฒนาการเล่นสู่เกมการแข่งขันเป็นเกมกีฬา ภายใต้กฎกติกาตกลงร่วมกันแข่งขันกันอย่างสนุกสนาน

ปีพ.ศ. 2468-2477 (ค.ศ. 1925-1934) สมัย "สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว" ทรง เป็นพระมหากษัตริย์ (รัชกาลที่ 7) ได้มีการปรับปรุงหรือดัดแปลงการเล่นตะกร้อขึ้นหลาย รูปแบบ กีฬาตะกร้อไทยซึ่งเป็นกีฬา ศิลปวัฒนธรรมที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ มีท่าทางการ เคลื่อนไหวในการเล่นที่สวยงาม ได้มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ ถึงขีดสูงสุดจึงได้คิดเอารูปแบบ แนวสากลนิยมมาประยุกต์ใช้บ้าง โดยเริ่มเอาเชือกขึงกันแดน กำหนดอาณาเขตไว้ แต่ละข้าง เท้า ๆ กัน และเตะลูกตะกร้อข้ามเชือกโต้ตอบกัน ผู้ริเริ่มเตะตะกร้อข้ามเชือกนี้คือ นายผล ผลิตสินธุ์ โดยดัดแปลงจากกีฬา แบดมินตัน ในช่วงนี้เป็นช่วงที่มีการพัฒนากีฬาตะกร้ออย่าง เห็นได้ชัด

ปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) โดยหลวงมณฑลแมน ชื่อเดิม นายสังข์ บุณะศิริ เป็นผู้ริเริ่มวิธีการเล่น "ตะกร้อลอดห่วง" และเป็นผู้คิดประดิษฐ์ "ห่วงชัยตะกร้อ" ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งเดิมเรียกว่า "ห่วงชัยตะกร้อ" เรียงติดกันลงมา มี 3 ห่วง แต่ละห่วงมีความกว้าง ไม่เท่ากัน กล่าวคือ ห่วงบนเป็นห่วงเล็ก, ห่วงกลางจะกว้างกว่าห่วง

บน และหว่างล่างสุดมี ความกว้างกว่าทุกห่วง เรียกว่า "ห่วงใหญ่" ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รูปทรงของ ห่วง ซ้ายเป็น "สามเส้าติดกัน" โดยทั้ง 3 ห่วง (สามด้าน) มีความกว้างเท่ากัน ดังที่ใช้ทำการ แข่งขันในปัจจุบัน

การติดตะกร้อตามร่างกาย สมควรต้องบันทึกหรือเขียนไว้เป็นหลักฐานด้วย เพราะถือว่าเป็น ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งการติดลูกตะกร้อไว้ตามร่างกายเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย ต้องได้รับการฝึกอย่างมาก ประกอบกับพรสวรรค์ เพราะการติดลูกตะกร้อ ต้องกระทำการกันโดย ลูกตะกร้อลอยมาในอากาศ และผู้เล่นต้องใช้ วัยวะของร่างกาย เช่น หน้าผาก ไหล่ คอ คาง ข้อพับแขน ข้อพับขาด้านหลังหรือขาหนีบ เป็นต้น โดยไม่ ให้ ลูกตะกร้อตกพื้น ผู้ที่สมควร บันทึกไว้เป็นหลักฐานหรือเกียรติประวัติ มีจำนวน 5 คน ใน ปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) ดังนี้ 1) หม่องปาหยิน (คนพม่า) สามารถติดตะกร้อได้จำนวน 5 ลูก 2) นายชลอศรี ชมเชวก เป็นชาว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถติด ลูกตะกร้อได้ จำนวน 9 ลูก 3) นายแปลง สังขวัลย์ เป็นชาว กรุงเทพมหานคร สามารถติดลูกตะกร้อได้ จำนวน 9 ลูก 4) นายคลอง ไตรสุวรรณ เป็นชาว อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถติดลูกตะกร้อได้ 11 ลูก และ 5) นายประสงค์ แสงจันทร์ เป็นชาว จังหวัด สิงห์บุรี สามารถติดลูกตะกร้อได้จำนวน 24 ลูก ซึ่งมีการดัดแปลงลูกตะกร้อบางลูกให้เล็กลง

ในช่วง ปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) คนสยามหรือคนไทย มีความชื่นชอบกีฬา ตะกร้อกันอย่างแพร่หลาย ขึ้น เพราะตามเทศกาลงานวัดต่าง ๆ ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น วัดสระเกศ (ภูเขาทอง), วัดโพธิ์ท่าเตียน, วัดอินทรวิหาร (บางขุนพรหม) ได้เชิญหม่องปาหยิน ไปแสดงโชว์การติดลูกตะกร้อตามร่างกาย ซึ่งมีการเก็บเงินค่าชมด้วย หลังยุคหม่องปาหยิน ยังมีหม่อมราชวงศ์อินพ นวรัตน์ (หม่อมป่อง) เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความสามารถเล่นตะกร้อ ฟลิคแพลง ซึ่งได้รับเชิญไปตะกร้อโชว์ตามเทศกาลงานวัด, โรงเรียน และมหาวิทยาลัยด้วย

ปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) ได้มีการจดทะเบียนก่อตั้ง "สมาคมกีฬาสยาม" อย่าง เป็นทางการ โดยมี "พระยาภิรมย์ภักดี" เป็นนายกสมาคมกีฬาสยามคนแรก ซึ่งได้จัดให้มี การแข่งขัน "ตะกร้อข้ามตาข่าย" ที่ห้อง สนามหลวงเป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2472 (ค.ศ. 1929) นายผล พลาสินธุ์ ร่วมกับ นายยิ้ม ศรีหงส์, หลวง สำเร็จวรรณกิจ และ ขุนจรรยาวิทิศ ได้ปรับปรุงแก้ไขวิธีการเล่น ตะกร้อข้ามตาข่าย ซึ่ง บางคนก็ได้อ้างว่า กลุ่มของนายผล พลาสินธุ์ เป็นผู้คิดวิธีการเล่นตะกร้อ "ข้ามเชือก" มาก่อน โดยดัดแปลงจากกีฬา "แบดมินตัน" และได้มีการจัดการแข่งขัน ที่ "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2475-2479 (ค.ศ. 1932-1936) นายยิ้ม ศรีหงส์ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ "โรงพิมพ์ศรีหงส์" เป็นนายกสมาคมกีฬาสยามคนที่ 2 ได้จัดการแข่งขันกีฬาไทย ที่ห้อง-สนามหลวง เป็นการเฉลิมฉลอง รัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศสยาม หรือประเทศไทย มีการจัดการแข่งขันตะกร้อ 6 ประเภท ได้แก่ ตะกร้อ ลอดห่วง ตะกร้อข้ามตาข่าย (เป็นการแข่งขันประเภทประชาชนครั้งแรก) ตะกร้อวงเล็ก ตะกร้อวงใหญ่ ตะกร้อ ฟลิคแพลง (ติดตะกร้อ) และ ตะกร้อเตะตน

ปี พ.ศ. 2476 (ค.ศ. 1933) นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ร.น. ได้ก่อตั้ง "กรมพลศึกษา" และได้ดำรง ตำแหน่ง "อธิบดีกรมพลศึกษา" คนแรก จึงได้รับสมญานามว่า "บิดาแห่ง กรมพลศึกษา" ซึ่งเป็นผู้มีความ สำคัญยิ่ง ในการปรับปรุงและแก้ไขวิธีการเล่นตะกร้อ โดยมีผู้ให้ความช่วยเหลือที่สำคัญ จำนวน 5 คน คือ คุณพระวิบูลย์, คุณหลวงมงคลแมน, คุณหลวงประคุณ, พระยาอุดมพงษ์เพ็ญสวัสดิ์ และพระยาภักดีนรเศรษฐ (นายเลิศ) เป็น เจ้าของกิจการรถเมล์และโรงน้ำแข็ง

ปี พ.ศ. 2479 (ค.ศ. 1936) พระยาจินดารักษ์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่ง "อธิบดีกรม พลศึกษา" คนที่ 2 เป็นประธานคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไข กติกา กีฬา ตะกร้อ ข้าม ตาข่าย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่ง "กรมพลศึกษา" ได้ประกาศใช้กติกา กีฬา ตะกร้อ ข้าม ตาข่าย อย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2480 (ค.ศ. 1937) และจัดให้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียน มัธยมชาย ขึ้นทั่วประเทศไทยด้วย ปี พ.ศ. 2480-2484 (ค.ศ. 1937-1941) นาวาเอก หลวง ศุภชลาศัย ร.น. ได้เป็น "นายกสมาคมกีฬาสยาม"

ในช่วงปี พ.ศ. 2482 (ปี ค.ศ. 1939) "ประเทศสยาม" ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ประเทศไทย" จึงทำให้นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ร.น. ดำรงตำแหน่งสองสถานภาพในคราวเดียวกัน กล่าวคือ ดำรงตำแหน่ง "นายกสมาคมกีฬาสยาม" และ "นายกสมาคมกีฬาไทย" ด้วย เพราะว่า "สมาคมกีฬาสยาม" ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สมาคมกีฬาไทย" ตามการ เปลี่ยนชื่อของประเทศ นั่นเอง

ปี พ.ศ. 2502 (ค.ศ. 1959) ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน กีฬาแหลมทอง หรือ เซียพเกมส์ (Seap Games) ครั้งที่ 1 ประเทศพม่า ได้นำนักกีฬาตะกร้อ พม่า เรียก ตะกร้อว่า ชินลง (Chinlon) มาเล่นหรือแสดงตามรูปแบบของพม่า ให้คนไทยได้ชมใน ลักษณะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) พลเอกประภาส จารุเสถียร ได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ขอให้สมาคมกีฬาไทยอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับสมาคมกีฬาไทยไว้ใน "พระบรมราชูปถัมภ์" สมาคมกีฬาไทย จึงได้เปลี่ยนสถานภาพเป็น "สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ประเทศพม่า เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาเซียพเกมส์ ครั้งที่ 2 ได้เชิญนักกีฬาตะกร้อไทยไปร่วมโชว์แสดง ซึ่งประเทศไทยได้ส่งทีมตะกร้อลอดห่วงไปทำการโชว์แสดง และได้รับการชื่นชมจากชาวพม่าเป็นอย่างมากต่อมาสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จัดให้มีการสาธิตกีฬาตะกร้อระหว่างไทย กับ มาเลเซีย โดยผลัดกันเล่นตามกติกาของ "มาเลเซีย" 1 วัน, เล่นแบบกติกา ของไทย 1 วัน กติการูปแบบการเล่นของไทยสมัยก่อน เรียกว่า "ตะกร้อข้ามตาข่าย" สาระสำคัญของกติกาพอสังเขป ดังนี้ สนามแข่งขันและตาข่ายคล้ายกันกับกีฬาเบตมินตัน (ความยาวสนามสั้นกว่า) จำนวนผู้เล่นและคะแนนการแข่งขัน การเล่น 3 คน แต่ละเซต จบเกมที่ 21 คะแนน (แข่งขัน 2 ใน 3 เซต) ต่อมาการเล่น 2 คน (คู่) แต่ละเซต จบเกมที่ 15 คะแนน (แข่งขัน 2 ใน 3 เซต) และการเล่น 1 คน (เดี่ยว) แต่ละเซต จบเกมที่ 11 คะแนน (แข่งขัน 2 ใน 3 เซต) ผู้เล่นแต่ละคน-แต่ละทีม สามารถเล่นได้ไม่เกิน 2 ครั้ง (2 จังหวะ) ผู้เล่นแต่ละคน แต่ละทีม ช่วยกันไม่ได้ หากผู้ใดถูกลูกตะกร้อจังหวะแรก ผู้นั้น ต้องเล่นลูกให้ข้ามตาข่ายการเสิร์ฟ แต่ละคนต้องโยนและเตะลูกด้วยตนเองตามลำดับกับมือ ซึ่งเรียกว่า มือ 1, มือ 2 และมือ 3 มีลูกสั้น-ลูกยาว กติการูปแบบการเล่นของมาเลเซีย ซึ่ง"ข้ามตาข่าย" เช่นเดียวกัน เรียกว่า "เซปัก รากา จาริง" ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ดัดแปลงการเล่นมาจาก กีฬาโอลิมเป็ล โดยมียกกีฬา ฝ่ายละ 3 คน แต่ละคนสามารถเล่นลูกตะกร้อได้คนละ ไม่เกิน 3 ครั้ง/จังหวะ และสามารถช่วยกันได้ ต้องให้ลูกตะกร้อข้ามตาข่าย ซึ่งเมื่อก่อน "เซปัก รากา จาริง" แต่ละเซตจบเกมที่ 15 คะแนน แข่งขัน 2 ใน 3 เซต เช่นเดียวกันการสาธิตกีฬาตะกร้อระหว่างไทย กับ มาเลเซีย

วันแรก เล่นกติกาของไทย ปรากฏว่าไทยชนะด้วย 21 ต่อ 0 คะแนน นักกีฬาไทย ประกอบด้วย 1. จ.ส.ต.เจริญ ศรีจามร 2. ร.อ.จำเนียร แสงสม และ 3. นายชาญ ธรรมวงษ์ ซึ่งทั้ง 3 คนได้เสียชีวิตแล้ว วันที่สอง เล่นกติกาของมาเลเซีย ปรากฏว่ามาเลเซีย ชนะด้วย 15 ต่อ 1 คะแนน นักกีฬาไทยประกอบด้วย 1. ส.อ.สวัสดิ์ วงศ์พิพัฒน์ 2. นายประเสริฐ นิมงามศรี และ 3. นายสำเร็จ หวังวิชา ซึ่งทั้ง 3 คนได้เสียชีวิตแล้ว

จากผลของการสาธิต แสดงให้เห็นว่าต่างฝ่ายต่างถนัดหรือมีความสามารถในการเล่น ในกติกาของตน จึงได้มีการประชุมพิจารณาร่วมกัน กำหนดกติกาการเล่นตะกร้อขึ้นใหม่ เพื่อนำเสนอเข้าแข่งขันในสหพันธ์กีฬาแหลมทอง (เซียพเกมส์; SEAP Games Federation) หรือซีเกมส์ SEA Games ในปัจจุบัน มีข้อตกลงสรุปได้ 3 ประเด็น คือ

1. วิธีการเล่นและรูปแบบสนามแข่งขัน ให้ถือเอารูปแบบของประเทศ "มาเลเซีย"

2. อุปกรณ์การแข่งขันลูกตะกร้อและตาข่าย และขนาดความสูงของตาข่าย ให้ถือเอารูปแบบของประเทศ "ไทย" และได้ตั้งชื่อกีฬาตะกร้อนี้ว่า "เซปัก-ตะกร้อ" เป็นคำรวมกัน ได้กล่าวถึงความหมายความว่า เซปัก (Sepaktakraw) เป็นภาษามาเลเซีย สิงคโปร์ และ อินโดนีเซีย แปลว่าเตะ (Kick) คำว่า ตะกร้อ

3. Takraw เป็นภาษาไทยและลาว หมายความว่า ลูกบอลที่ใช้ถักหรือสาน รวมกันเรียกชื่อว่า เซปัก ตะกร้อ (Sepaktakraw Takraw) และสหพันธ์เซปักตะกร้อแห่งเอเชีย (Asian Sepaktakraw Federation or ASTAF) ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา (ISTAF, 1998, p. 17) ปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) การแข่งขันกีฬาแหลมทอง หรือเซียพเกมส์ (SEAP Games) ครั้งที่ 3 ได้บรรจุกีฬาเซปักตะกร้อเข้าแข่งขันระดับนานาชาติเป็นครั้งแรกประเทศมาเลเซียเป็นเจ้าภาพ โดยมีการแข่งขันประเภททีมชุดเพียงประเภทเดียว (แข่งขัน 2 ใน 3 ทีม) ซึ่งมีทีมส่งเข้าร่วมการแข่งขัน 3 ชาติ ได้แก่ มาเลเซีย, ไทย และ สิงคโปร์ การแข่งขันครั้งนั้นทีมไทยกับทีมมาเลเซียเป็นคู่ชิงชนะเลิศ ผลของการแข่งขันปรากฏว่า ทีมมาเลเซียได้ครองเหรียญทอง สามารถชนะทีมไทยทั้ง 3 ทีม

ปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาแหลมทอง หรือเซียพเกมส์ (SEAP Games) ครั้งที่ 4 มีทีมส่งเข้าร่วมการแข่งขัน 4 ชาติ ได้แก่ ไทย, มาเลเซีย, สิงคโปร์ และลาว การแข่งขันครั้งนั้น ทีมไทย กับทีมมาเลเซีย เป็นคู่ชิงชนะเลิศ ผลของการแข่งขันปรากฏว่าทีมไทยได้ครองเหรียญทอง สามารถชนะทีมมาเลเซีย ทั้ง 3 ทีม

ปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) ประเทศพม่า เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน "กีฬาเซียพเกมส์" ครั้งที่ 5 ไม่มีการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อมีเพียงการโชว์แสดงการเล่นตะกร้อของแต่ละประเทศเท่านั้น ซึ่งประเทศไทย ได้นำทีมตะกร้อลอดห่วงไปแสดงโชว์ปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) ประเทศไทย มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ชุดใหม่ ปี พ.ศ. 2512-2516 (ปี ค.ศ. 1969-1973) พลเอกประภาส จารุเสถียร เป็นนายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) หลวงสัทธวิธีวิศวกรรม เป็นนายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ หลวงสัทธวิธีวิศวกรรม ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เพียงปีเดียวก็ลาออก เนื่องจากสุขภาพไม่ดี ปี พ.ศ. 2518-2526 (ค.ศ. 1975-1983) พลโทเชิญ นิมิบุตร เป็นนายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์การก่อตั้ง "สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย" ในช่วงที่ พลโท เชิญ นิมิบุตร ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนากีฬาเซปักตะกร้อภายในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2521 สมาคม กีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้กราบบังคมทูลขอถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดการแข่งขันทุกปีจนถึงปัจจุบัน เป็นการแข่งขันประเภทตะกร้อทีมชุด และต่อมาอีก 2 ปี ได้กราบบังคมทูลขอถ้วยพระราชทาน จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้ภายในประเทศมีการแข่งขันชิงถ้วยพระราชทาน 2 ถ้วยรางวัลอันทรงเกียรติของปวงชนชาวไทย และด้านการศึกษาตะกร้อและเซปักตะกร้อได้รับการพัฒนาเข้าสู่สถาบันการศึกษา ให้เป็นวิชาหนึ่งซึ่งได้บรรจุเป็นวิชาเรียนในหลักสูตร มัธยมศึกษา ให้อยู่ในกลุ่มวิชาบังคับ พ.0016 เซปักตะกร้อ (1 คาบ/สัปดาห์/ภาค) กระทรวงศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2524 และได้มี

การจัดแข่งขันกีฬาตะกร้อภายในและภายนอกระหว่างสถาบันการศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาได้มีการจัดตะกร้อข้ามตาข่ายครั้งแรกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สมเกียรติ สูงสถิตานนท์, 2527)

ปี พ.ศ. 2525 (ค.ศ. 1982) ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ จัดโดยสมาคม ตะกร้อแห่งประเทศไทย ใช้ชื่อรายการเซปักตะกร้อชิงถ้วย TSA CUP จัดที่จังหวัดนครสวรรค์ จุดเริ่มต้นของรายการแข่งขันตะกร้อนานาชาติชิงถ้วยของสมาคมตะกร้อกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นครั้งแรกที่เชิญทีมต่างชาติเข้าร่วมการแข่งขัน และต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ได้เปลี่ยนชื่อรายการแข่งขันเป็น KING CUP โดยพลตรีจารึก อารีราชการัณย์ ได้กราบบังคมทูลขอถ้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) และได้มีการจัดการแข่งขันทุกปี เป็นรายการแข่งตะกร้อชิงแชมป์โลกที่ต่างชาติให้ความสนใจและเข้าร่วมการแข่งขัน (จตุพันธ์ ปัญจมนัส, 2556)

ปี พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987) นายกสมาคมตะกร้อสิงคโปร์ ในฐานะรองประธาน สหพันธ์เซปักตะกร้อแห่งเอเชีย เป็นหัวหน้าคณะ และ นายอบดุล ฮาลิม บิน เคเดอร์ (Mr. Abdul Halim Bin Kader) เป็นเลขานุการนำนักกีฬาเซปักตะกร้อทีมชาติของมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ไปทำการสาธิต ณ ประเทศจีน เมื่อเดือน ธันวาคม 2530 (December 1987) ซึ่งเป็นเป้าหมายจะนำกีฬาเซปักตะกร้อเข้าบรรจุในกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 11 ณ ประเทศจีน "ปักกิ่งเกมส์" ในปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ.1990) โดยการสาธิต พร้อมการจัดอบรมกติกาเซปักตะกร้อให้กับนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ส่งผลให้มีการบรรจุกีฬาเซปักตะกร้อในระดับเอเซีย หรือเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 11 ณ ประเทศจีน เป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2532 (ค.ศ.1989) ก่อนที่จะมีการสาธิตในประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น ได้เชิญประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ร่วมแข่งขันสาธิตเซปักตะกร้อทีมเดี่ยวในงาน World Sports Fair ซึ่งทีมเซปักตะกร้อของญี่ปุ่นได้ร่วมแข่งขันด้วย ส่งผลให้การแข่งขัน ระดับเอเซีย หรือเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 12 ณ ประเทศญี่ปุ่น ฮิโรชิมาเกมส์ ในปี พ.ศ. 2537 บรรจุกีฬาเซปักตะกร้อต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่เล่นได้ทุกเพศทุกวัย จึงมีการพัฒนาให้มีการแข่งขันเซปัก ตะกร้อประเภททีมหญิงขึ้นครั้งแรกประเทศไทยใช้ชื่อรายการ "ดาวรุ่งมุ่งทีมชาติ" เพื่อหาตัวแทนทีมชาติไทยไปทำการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 19 ณ ประเทศอินโดนีเซีย กรุงจาการ์ตา ในปี พ.ศ. 2539 มีการแข่งขันเป็นกีฬาสาธิต ปรีชีเกมส์ โดยมีประเทศที่เข้าร่วมได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า ลาว ฟิลิปปินส์ และต่อมาได้บรรจุตะกร้อหญิงเข้าในการแข่งขัน ซีเกมส์ครั้งที่ 19 เป็นครั้งแรก มีการแข่งขันประเภททีมเดี่ยวและทีมชุดประกอบด้วยผู้เล่นหญิง 12 คนแรกในประเทศไทย 1. ลำเพียง พุ่มพิน 2. สหสธียา ผากสระ 3. วลัยยา สมชื่อ 4. นงลักษณ์ ดาราชู 5. ชุตินา รัตนกระทุ่ม 6. กาญจนา พันธราช 7. พวงน้อย เจนกิจ 8. เวชกรณ์ กกฝ่าย 9. ยุพยงค์ นามบุญลา 10. มยุเรศ เกาบาง 11. อรุณ ศิริขันธ์ และ 12. สุกัญญา คณาเนปะ ผู้ฝึกสอนเซปักตะกร้อหญิงทีมชาติไทยสมัยแรกเริ่ม นายภักดี แดงวัฒนไพบูลย์ นายชูชีพ คงมีชนม์ และ นายสมบุญ ใจสุข สรุปผลการแข่งขัน ตะกร้อหญิง สร้างประวัติศาสตร์ 2 เหรียญทองในการแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 19 ณ ประเทศอินโดนีเซีย ประเภททีมชุดและทีมเดี่ยว และกีฬาเซปักตะกร้อหญิงได้มีการแข่งขันต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่กรุงเทพมหานคร บางกอกเกมส์ มีการแข่งขันเซปักตะกร้อทีมชุดชายและหญิง ทีมเดี่ยว ชายและหญิง และได้เพิ่มประเภทตะกร้อวงชายและหญิงเข้าบรรจุแข่งขันเป็นครั้งแรก โดยมีผู้เล่นยืนนอกเส้นวงกลมรัศมี 2 เมตร ส่งลูกด้วย 2 ลักษณะ ส่งด้วยข้างเท้าด้านใน ได้ 1 คะแนน ส่งด้วยลูกพับเพียงข้างเดียว ได้ 3 คะแนน ในเวลา 10 นาที ต่อเซต

แข่งขัน 3 เซต 30 นาที นับคะแนนรวมกันหาผู้ชนะ ปัจจุบันไม่มีการแข่งขันแล้ว แต่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นประเภทตะกร้อลอดห่วงสากล

ปี พ.ศ. 2546 มีการแข่งขันตะกร้อลอดห่วงสากลเป็นครั้งแรกใน ระดับนานาชาติ โดยมี นายสุรัตน์ ฌ เชียงใหม่ เป็นผู้ฝึกสอนทีมชาย และ นางสาวพิมพ์พร มากสอน เป็นผู้ฝึกสอนทีมหญิง มีการชิงชัย 2 เหรียญทอง ประเทศไทยได้ชัยชนะทั้งทีมชายและหญิง การแข่งขันตะกร้อลอดห่วงสากลได้เป็นที่นิยมมีการแข่งขันระดับเยาวชน กีฬาแห่งชาติ ซึ่งแชมป์ประเทศไทย และยังมีการแข่งขันระดับนานาชาติ จนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2555 กำหนดตะกร้อชายหาด เป็นอีกหนึ่งประเภทของเซปักตะกร้อที่มีการแข่งขันในประเทศไทยครั้งแรก สนามพื้นทราย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในรายการชิงแชมป์ ประเทศไทย และต่อมาต่างชาติให้ความสนใจและยอมรับจนถึงปัจจุบัน เป็นการแข่งขัน สนามพื้นทราย ประกอบด้วยผู้เล่น 4 คน ในสนาม นักกีฬาห้ามใส่รองเท้าเล่น แต่อนุญาตให้ใส่ถุงเท้าหรือสวมรองเท้ารัดข้อเท้าได้ในการแข่งขันตะกร้อชายหาด และทำการเสิร์ฟที่เส้นหลังของสนาม โดยเลือกผู้เล่นคนใดเสิร์ฟก็ได้ เริ่มมีการแข่งขัน ตะกร้อชายหาด เอเชียนบีชเกมส์ Asian Beach Games 2012 ครั้งแรก ณ ประเทศโอมาน มีการจัดการ แข่งขันเป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2557 ตะกร้อชายหาดเอเชียนบีชเกมส์ Asian Beach Games 2014 ครั้งที่ 2 ณ ประเทศไทย จังหวัดภูเก็ต ประเภทตะกร้อชายหาดทีมเดี่ยวชายและหญิง และใน ปี พ.ศ. 2559 รายการแข่งขันเอเชียนบีชเกมส์ (Asian Beach Games 2016) เมืองดานังประเทศเวียดนาม เป็นเจ้าภาพ มีการแข่งขันตะกร้อชายหาดและมีการแข่งขันตะกร้อลูกขนไก่ชายหาด (Shuttle Cock) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยการนำทักษะกีฬาตะกร้อมาประยุกต์ใช้ในการเล่นซึ่งมีความแตกต่างจากใช้ลูกตะกร้อเตะเป็นตะกร้อลูกขนไก่แทน และใส่รองเท้าที่มีพื้นที่ยึดเท้ากว้าง เพราะหลังเท้าสำหรับตะกร้อลูกขนไก่ถือว่าเป็นลูกหลักที่สำคัญมาก เหมือนกับลูกข้างเท้าด้านในหรือลูกแป

2. กีฬาตะกร้อในยุคปัจจุบัน

ปี พ.ศ.2566 การแข่งขันระดับชิงแชมป์โลก "คิงส์คัพ" ซึ่งถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่10 (THE 35 KING 'S CUP SEPAKTAKRAW WORLD CHAMPIONSHIP) ได้มีการจัดการแข่งขันรายการ (Events) ที่ทำการแข่งขันระดับนานาชาติ ดังนี้

1. เซปักตะกร้อทีมชาย (Men Team Event)
2. เซปักตะกร้อทีมหญิง (Women Team Event)
3. เซปักตะกร้อทีมเดี่ยวชาย (Men Single Regu Event)
4. เซปักตะกร้อทีมเดี่ยวหญิง (Women Single Regu Event)
5. เซปักตะกร้อทีมคู่ชาย (Men Double Event)
6. เซปักตะกร้อทีมคู่หญิง (Women Double Event)
7. ตะกร้อลอดห่วงสากลชาย (Men Hoop Event)
8. ตะกร้อลอดห่วงสากลหญิง (Women Hoop Event)
9. เซปักตะกร้อคอร์ดชาย (Men Quad Event)
10. เซปักตะกร้อคอร์ดหญิง (Women Quad Event)
11. เซปักตะกร้อทีมผสม (Mix Quad Event)

สำหรับตะกร้อชายหาดทีมชายและหญิง มีการแข่งขันในรายการเอเชียนบีช และกีฬาแห่งชาติที่มีการเล่นเหมือนกับตะกร้อคอร์ด (Quad) แต่มีความแตกต่างเรื่องสนามเป็นพื้นทราย สัญญาณการให้เสิร์ฟ

ตะกร้อใช้สัญญาณนกหวีด และการเริ่มส่งลูกที่ท้ายคอร์คหรือเส้นหลัง ใช้กติกาเหมือนกันกับตะกร้อคอร์ค ในปัจจุบันมีการแข่งขันรวมทั้ง 12 ประเภทการแข่งขัน (ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์, 2560)

ในปี 2564 ได้มีการจัดการแข่งขันตะกร้อออลคลิวิตีโอแข่งขันจัดโดยประเทศอิหร่านได้มีการจัดการแข่งขันโดยใช้วิธีการเตะลูกตะกร้อด้วยทักษะลูกข้างเท้าด้านใน ซ้าย-ขวา หลังเท้า ซ้าย-ขวา และเข้าซ้าย-ขวา เตะตะกร้อต่อเนื่องรวมกันเป็น 1 ชุด ใน 3 ท่า นับให้คะแนน ในเวลา 3 นาที ส่งคลิปให้ผู้ตัดสินของสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ (ASTAF) มีทีมส่งเข้าร่วมการแข่งขัน 35 คน รุ่นเยาวชนไม่เกิน 19 ปี เป็นการจัดการแข่งขันในช่วงที่สถานการณ์โรคโควิด19 ระบาดไม่สามารถเดินทางมาทำการแข่งขันได้ ในอนาคตอาจมีการจัดการแข่งขันที่ผ่านระบบออนไลน์โดยไม่ต้องเดินทางเป็นวิดีโอไลน์สดเป็นแนวทางในการพัฒนาการแข่งขันทักษะกีฬาตะกร้อในอนาคตต่อไป

3. กีฬาตะกร้อในยุคอนาคต

เซปักตะกร้อคอร์ค (Quad) ลักษณะคล้ายกับตะกร้อชายหาดมีผู้เล่น 4 คนยืนในสนามเสิร์ฟท้ายคอร์ค ไม่เสิร์ฟในวงกลมเสิร์ฟ และเซปักตะกร้อทีมคู่ชาย (Double) ก็เช่นเดียวกัน การแข่งขันในรูปแบบนี้ลูกเสิร์ฟจะหวังผลยาก เพราะเป็นการเสิร์ฟจากเส้นหลัง โอกาสในการเปิดลูกตั้งขงตะกร้อจะง่ายกว่า การเสิร์ฟแบบเซปักตะกร้อทีมเดี่ยวและทีมชุดที่มีผู้โยนให้เสิร์ฟจากวงกลมเสิร์ฟซึ่งมีความเร็วและแรง ตำแหน่งเสิร์ฟที่ดีถือว่าได้เปรียบคู่ต่อสู้ ในเกมรุกเป็นอย่างมาก ไทยและมาเลเซียจึงได้เปรียบทำให้ผลการแข่งขันจึงเป็นทีมที่เป็นคู่ปรับตลอดกาล ส่งผลให้นานาประเทศเกิดความสนใจ เซปักตะกร้อคอร์ค (Quad) และเซปักตะกร้อทีมคู่ชาย (Double) ที่มีความท้าทายและมีโอกาสที่จะแข่งขันลุ้นผลการแข่งขันได้ (Fair play) เป็นความจำเป็นต้นๆในการเล่นและส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขัน คาดว่าจะเป็นทีสนใจของนานาประเทศ สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย และสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ (ASTAF) อับดุล ฮาลิม บินเคเตอร์ และบุญชัย หล่อพิพัฒน์ ได้กล่าวว่า กีฬาเซปักตะกร้อเป็น กีฬาของผู้กล้า (Sport of the brave) และในต่างประเทศได้มีการจัดการแข่งขันตะกร้อชิงแชมป์โลกหลายรายการ พร้อมทั้งได้เผยแพร่กีฬาตะกร้อสู่ทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย รายการแข่งขัน "คิงส์คัพ" ครั้งที่ 34 มีทีมส่งเข้าร่วมการแข่งขัน 30 ประเทศ ในอนาคตผลักดันกีฬาตะกร้อให้มีการแข่งขันในโอลิมปิก และในอนาคตอาจมีการปรับเปลี่ยนกติกาทีมชุด ให้เป็นการแข่งขัน 3 ทีม รวมประเภท ทีมเดี่ยว 1 ทีม ทีมคู่ 1 ทีม และ ตะกร้อคอร์ค 1 ทีม รวมเป็น 3 ทีม ใช้ผลการแข่งขันผู้ชนะ 2 ใน 3 ทีม ถือเป็นฝ่ายชนะในการแข่งขัน อย่างไรก็ตามข้อตกลงกติกายังอยู่ในช่วงเจรจาประชุมเห็นชอบของสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ และสมาชิกนานาประเทศต่อไป

ตะกร้อลีลา ประเภทตะกร้อลอดห่วงไทย มีการแข่งขันในประเทศไทย เพื่ออนุรักษ์ศิลปการเล่นเป็นกีฬาไทย ที่มีท่าทางสวยงาม ใช้ความชำนาญในการเล่น ต่างชาติเห็นว่ายากเกินไป จึงไม่นิยมในระดับนานาชาติ จึงปรับมาเป็นตะกร้อลอดห่วงสากล ซึ่งนานาประเทศให้ความสนใจ และส่งทีมเข้าแข่งขัน มีการแข่งขันครั้งแรกที่ประเทศไทย รายการแข่งขัน เอเชียอินดอร์เกมส์ ครั้งที่ 1 ส่วน “ชินลง” เป็นการแข่งขันที่มีในประเทศพม่าและได้มีการจัดการแข่งขันในซีเกมส์ที่พม่าเป็นเจ้าภาพ ในอนาคตอาจมีการจัดการแข่งขัน

แนวโน้มของกีฬาตะกร้อในยุคอนาคต

แนวโน้มของกีฬาตะกร้อในยุคอนาคคนั้น คือ การที่มีการประยุกต์ใช้ทักษะในการเล่นตะกร้อในกีฬาคบบอล (Teqball) ซึ่งกำลังได้รับความนิยมในระดับนานาชาติ โดยกีฬาชนิดนี้จะมีลักษณะที่มีการโต้กลับปามา

ด้วยการเตะลูกบอลลงบนโต๊ะโค้งเหมือนกีฬาปิงปอง (table tennis) แต่สามารถเตะบอลได้เหมือนกับเซปักตะกร้อ โดยสิริภักดิ์ ชีวะนอรรถ (2565) ได้กล่าวว่า เทคบอล คือ กีฬาลูกผสมระหว่างกีฬา 3 ชนิด ได้แก่ (1) ตะกร้อ (2) ปิงปอง และ (3) ฟุตบอล โดยปัจจุบันในประเทศไทยมีการจัดตั้ง “สมาคมกีฬาเทคบอลแห่งประเทศไทย” หรือ Teqball Thailand ขึ้นเพื่อสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์และการแข่งขัน เนื่องจากทางสมาคมฯ มองเห็นถึงศักยภาพของนักกีฬาไทยและการประยุกต์รูปแบบของกีฬาที่ชาวไทยที่ถนัดเป็นพิเศษ เช่น เซปักตะกร้อ วอลเลย์บอลชายหาด ฟุตบอล ฟุตซอล ปิงปอง และได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเทคบอลชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2563 และในระดับนานาชาติการแข่งขันเทคบอลในแต่ละปีก็จะมีการแข่งขันที่ได้รับการยอมรับ เช่น Teqball World Championships เป็นการแข่งขันประจำปีจัดโดย “FITEQ” มีทั้งการแข่งขันประเภทเดี่ยว ประเภทคู่ชายหญิงและคู่ผสมผลการแข่งขันทีมชาติไทยเข้ารอบ 8 ทีมสุดท้าย และในปี พ.ศ.2566 ในรายการแข่งขันดูไบ เอเชียัน ทัวร์ 2023 ซึ่งมีการแข่งขันเทคบอล โดยผลการแข่งขันพบว่าประเทศไทยได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 จำนวน 2 ประเภท และรองชนะเลิศอันดับ 1 จำนวน 2 ประเภท ซึ่งผู้เข้าร่วมรับชมการแข่งขันต่างก็ให้ความสนใจกับฝีมือของผู้เล่นจากประเทศไทยที่มีลีลาการเล่นโดดเด่นกว่าประเทศอื่นที่มีการเล่นกีฬานี้มาก่อน เนื่องจากทั้งนักกีฬาและผู้ฝึกสอนล้วนมีพื้นฐานมาจากตะกร้อชายและหญิงที่มากประสบการณ์ และเคยเป็นนักกีฬาตะกร้อทีมชาติไทย จากการเล่นลูกข้ามตาข่ายบนโต๊ะ เทคบอลที่มีการใช้ท่าทางการเล่นตีลังกาพาดเหมือนกับกีฬาตะกร้อ ทำให้ผู้เข้าชมการแข่งขันต่างตะลึงในความสามารถของผู้เล่นในลีลาท่าทางที่สามารถเอาชนะคู่แข่งที่มีการเล่นกีฬานี้มาก่อน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กีฬาเทคบอลอาจเป็นจุดให้นานาชาติอยากรู้จักกีฬาตะกร้อมากขึ้นและขยายวงกว้างไปยัง 5 ทวีปนำไปสู่การเผยแพร่กีฬาตะกร้อในการแข่งขันโอลิมปิกในอนาคตต่อไป

บทสรุป

ตะกร้อได้มีวิวัฒนาการอย่างเห็นได้ชัดเจนในแต่ละยุคสมัยจากการละเล่นพื้นบ้านสู่กีฬาสากล จากการละเล่นสนุกสนาน เป็นกีฬาเพื่อการแข่งเป็นเลิศ มียุทธศาสตร์พัฒนาต่อเนื่องเป็นกีฬาอาชีพ จากอดีตบูรณาการการเล่นเพื่อความสุข สนุกสนาน พัฒนาเป็นกีฬาสากล ได้ดัดแปลงจากกีฬาแบดมินตันมาประยุกต์กับวอลเลย์บอลสร้างกติกา ระเบียบการแข่งขัน และกีฬาตะกร้อยังเป็นพื้นฐานทักษะในชนิดกีฬาที่เกิดขึ้นใหม่ อย่างเช่น ฟุตวอลเลย์ เทคบอล ที่มีแนวโน้มสู่การแข่งขันระดับโลก หรือโอลิมปิก ในอนาคตต่อไป

แผนภาพ 1 สรุปวิวัฒนาการกีฬาตะกร้อ

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา พุ่มพิน. (2565). GAS 3504 ตะกร้อ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โกสินทร์ วิสุทธิ์ศรี. (2552). ผลการใช้แบบฝึกทักษะกีฬาตะกร้อสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จตุพันธ์ ปัญจมนัส. (2556). การวิเคราะห์แบบแผนการเล่นกีฬาเซปักตะกร้อในการแข่งขันชิงถ้วย

พระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ 26. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรินทร์ ธานีรัตน์. (2507). นันทนาการชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

บุญยงค์ เกศเทศ. (2547). ศิลปะการเล่นตะกร้อ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ปิยศักดิ์ มุทาลัย. (2550). ประวัติกีฬาเซปักตะกร้อ. กรุงเทพฯ: สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อีเหนา (2514). บทละครเรื่องอีเหนา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์. (2560). หลักและวิธีสอนกีฬาตะกร้อ. ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมเกียรติ สูงสถิตานนท์. (2527). การสร้างแบบทดสอบความสามารถในการเล่นกีฬาเซปักตะกร้อสำหรับ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร.
- สมชาย ยิ้มน้อย. (2535). ประวัติและพัฒนาการของกีฬาตะกร้อในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูล
วิทยานิพนธ์ไทย.
- สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยรับรองโดยสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ. (2551). กีฬาเซปักตะกร้อ อนาคต ปัจจุบัน
อดีต. กรุงเทพฯ: จัดทำโดยสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยรับรองโดยสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ
- สิริภักดิ์ ชีวะนอรรถ. (2565). รู้จัก “Teqball” กีฬาลูกผสม “ตะกร้อ+ปิงปอง+ฟุตบอล” กับอีกหนึ่งการปลดปล่อย
ศักยภาพภพนักกีฬาไทย. Retrieved from: https://www.creativethailand.org/view/article-read?article_id=33638
- อุทัย สงวนพงศ์. (2549). สนุกกับเซปักตะกร้อ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).